

A „FÉNY képészének” vallom magam

Az Aranykazetta életműdíjas fotóművésszel beszélget Hamvas Béláról,
szőlőről és borról Angster Mária

Budapesten születél, ott is élsz. A művész-neved: szélágnes. A honlapodon is szereplő ars poeticád röviden: „Láttatni a láthatatlant”. Ma is gyakran szerepelsz kiállításokon építészeti, geometrikus és organikus fotóiddal – valahol a fotóművészet és a képzőművészet határán. Régi-új műfajod a gyógyító képek. A bor témájú kiállításod *In vino veritas*, illetve *Oremus*, korábbi változatában pedig *Pincefalvak* címen sokfelé elkerült. Járt Bordeaux-ban, egy borfesztiválon, Nagy-Britannia öt városában, 2000-ben pedig Oroszországban. Ez hogyan történt?

– Először a pincefalvokról készítettem kiállítást. A képanyagom elsősorban a szőlő és a bor szellemiségéhez kötődött. Idővel Hamvas Béla-idézetekkel hangoltam magam arra a vidékre, ahol éppen szerepelt a tárlatom. Aztán egyszer megszólított Budapesten, a villamoson Tadeusz Olszański költő, műfordító. Egy saját tervezésű tűzzománc kitűzőmre kérdezett rá, és meghívott Szyksznian Wanda akkor nyíló kiállítására a budapesti Lengyel Intézetbe. Elmondtam neki, hogy én a nyolcvanas évek közepe óta Hamvas Béla bővületében élek; a borvidékekről készült fotókiállításom képeihez Hamvas Béla-idézeteket kapcsoltam, sőt, a sok-sok utazással járó munkám során egy idő után mindig velem volt *Az öt géniusz* és *A bor filozófiája*. Olyan rongyosra olvastam az 1988-ban megjelent kis kék kötetet, hogy már el kellett vinnem egy könyvkötőhöz.

Olszański elmondta, hogy legutóbb *A Pál utcai fiúkat* fordította lengyelre, és ötletet kért, mi legyen a következő. *A bor filozófiáját* javasoltam. Nagyon örültem, hogy nekiállt Hamvas könyvét lefordítani, s ez 2001-ben meg is jelent lengyelül. Sokat köszönhetek Tadeusz Olszański igen praktikus gondolkodásának. Az ő révén kaptam meghívást a varsói Magyar Intézetbe, s a feleségével, Barbarával az otthonukban is vendégül láttak. A varsói Magyar Intézet szervezésében megvalósult, a magyar pin-

cefalvakat, borvidékeket bemutató kiállításomat Tadeusz Olszański és Jerzy Snopek nyitotta meg.

Tadeusznak kapcsolata volt az Agrármarketing Centrummal is. Ők vitték ki a 64 képből álló kiállításomat Franciaországba, Angliába és Oroszországba.

Egy asztalossal míves faladákat csináltattam a képeknek, hogy könnyen szállítható legyen az anyag. A ládikák itthon, a garázsból kialakított stúdiómban a fal mellett ülőkesorként szolgáltak. Hát, az építész- és belsőépítész-lelkem jött elő ekkor, még ha inkább a „FÉNY képészének” vallom is magam, immár negyven éve.

Kaptam egy telefonhívást 2004-ben. Megkérdezték, mi a tervem 2005 márciusának egy bizonyos napjára. Örömmel közölték, hogy aznap a Lorántffy Zsuzsanna Borrend tiszteletbeli borlovagjává avatnak Tolcsván. A tokaji aszú volt a „vizsgatétel”, és tokaji aszúval avattak, Kubik Annával együtt.

Ma is megvan épségben a boros kiállítási anyagom: 40 × 40 cm-es fekete paszpartuban vannak a képek, keskeny, fekete fakeretben. A képcímeket és egyéb információkat a hátlapokra jegyeztem föl. Tizenhat éve a lakásom melletti fagymentes kamrában tartom. De jó lenne, ha egyszer a Magyar Mezőgazdasági Múzeumba kerülhetne!

A kilencvennegyedik életévét taposó hajdani balatonboglári lengyel diák, Tadeusz Olszański 2023. húsvét táján hívott föl utoljára. Aztán szeptemberben meghalt a piaseczi idősek otthonában, nyolc évvel túlélve a feleségét, Barbarát. Sok fontos magyar könyvet fordított lengyelre.

Nekem a fotografálásnál a belső indíték: a látható, reális világunkat a költészet síkjára emelni. Ehhez olyan technikai megoldásokat használok, mint a kis mélységélesség, a mozgás és a részletek.

A szőlő-bor téma fényképezését Baranyában és Tolnában kezdtem a nyolcvanas években, de a legintenzívebb korszak az 1990-es évek eleje volt. A népi építészet megismerésében, a helyismeret megszerzésében sokat köszönhetek Baranya me-

gye főépítészének, dr. Tihanyi Csabának és több más építészollégának.

Volt egy fantasztikus élményem Budafokon, amikor fölkerésre a pezsgőpincészetet és a borászatot fotografáltam. Egy vörösbort és egy tokaji aszút kértem fényképezni, először lenn, a pincében. Utána mindkettőt kivittem a napra. A megtapasztalásom: a vörösbort a föld alatt, a pincében, gyertyafénynél csodás színeket és életerőt sugárzott, tehát a vörösbort a föld bora. A tokaji aszú viszont kint, a napfényben kelt életre – mert ez a nap bora! Megerősített, amikor évekkal később egy borásztól ugyanezt hallottam.

A borászokat azért kedvelem, mert ők a mezőgazdasággal foglalkozó összes szakember közül a legkölteibb lelkek. És úgy is állnak a borhoz! Végtelen bizalommal, elfogadással, türelemmel, a bort élőlénynek tekintve.

Ugye, volt kiállításod a Törley Pezsgőpincészetben?

– Igen, Quirin Károly meghívására. Készült egy tizenhárom oldalas falinaptár is a budafoki képeimből. Quirin Károlynak sokat köszönhetek: rengeteget tanultam tőle, és fontos támogatója volt több nagy egyéni kiállításom megnyitójának.

A bor géniusza című könyvedben hány év munkája van?

– Maga a fotografálás négy-öt esztendő telt ki. Aztán érdekesen alakult: a csongrádi boros kiállításom megnyitóján megszólított valaki: Szeretnék ebből albumot? Azt válaszoltam, hogy természetesen szeretnék. És mikor? – kérdezte. Majd ha eljön az ideje – mondtam. Névjegykártyát cseréltünk. Eltelt két esztendő. Megcsörrent a telefonom. Egy férfihang keresett, azzal, hogy eljött az album ideje. Bizony, a kiállításlátogató – Simon Zoltán – hívott: talált egy kiadót, akit érdekelnek a boros képeim és a képekhez válogatott Hamvas Béla-idézetek.

A könyvkiadót már a kötet kész forgatókönyvével kerestem föl. A grafikusukkal, Varsányi Györggyel nagyon jól megértettük egymást, teljesen elfogadta a borító grafikáját és a belívtervet. Én pedig elfogadtam két változtatási javaslatot. A borítót eredetileg tompazöld kreatív papírból terveztem, arannyal – ugyanevvel a szuggesztív grafikai megoldással. Végül borvörös színű kreatív papír mellett döntöttünk. Az, hogy a magyar nyelvű szövegváltozat plusz pauszlapokra kerüljön, túl drágává tette volna a könyvet, így lemondtam róla. A kiadóval

nem ment minden olyan simán, mint a grafikussal. Egyszer föl is álltam a tárgyalóasztaltól, mert sokkal „üzletiesebbre” szerettek volna kicseréltetni velem több fotót.

Karátson Gábort a kiadóval közösen kértük föl, hogy írjon bevezetőt. El is készült, őrzöm a kéziratát. Aztán a kiadó, talán politikai óvatosságból, visszatáncolt. Így Marghescu Mária szép bevezetőjével jelent meg a kötet.

A 2002-es első kiadás a Szép Magyar Könyv pályázaton bibliofil könyv kategóriában nyert, és elég hamar megjelent a második kiadás, majd szóltak a kiadóból: ha akarok még venni, siessek, merthogy már csak harminc példányuk van. A szerződésünk két kiadásra szólt.

Aztán az elmúlt közel két évtizedben már teljesen kimaradtam a boros könyvem ügyeiből. A könyvhéten látni szoktam, hogy ismét árulják... Ha tudok, veszek belőle, 20% kedvezménnyel, mint bárki más a könyvhét alatt.

Művész vagyok. Az üzleti élet nem az én világom. Segítenek a gyerekeim meg a húgomék. Nem vagyok képes eladásra kínálni a képeimet, de megörvendeztet, ha vásárolnak tőlem. Jó pár munkámat ajánlottam föl jótékonyági árverésekre. Szerencsére mindig elkeltek.

Hogyan tovább?

– Úgy érzem, megvalósult, amit megálmodtam *A bor géniuszában*. A könyvterv készítése során már tudtam, olyan kötetet szeretnék, amely egy „szellemi aperitif” tőlünk, magyaroktól az egész világnak. Ezért lett ötnyelvű. Négy verbális nyelv – magyar, francia, angol, német, az ötödik pedig a KÉPNYELV. A küllemét úgy formáltam: ha csak a „bütüje” látszik, akkor is oda kell vonzania a szemét meg a kezet, hogy leemeljék a könyvespolcra. Legyen nagyon bensőséges érzés egy kis időt együtt tölteni a könyvvel! A címét Hamvas Béla két munkájának a címéből – *Az öt géniusz*, *A bor filozófiája* – ötvöztem. Így lett *A bor géniusza*.

Az évek során az emigrációból is kaptam nagyon jó visszajelzéseket, és örültem, amikor fölfedeztem az interneten egy kisfilmet: dr. Papp Lajos szívsebész egy budafoki rendezvényen az én könyvemből olvasott föl Hamvas Béla-idézeteket.

Úgy érzem, most jött el az ideje egy lengyel és kínai szövegváltozattal kiegészített hétnyelvű kiadásnak. Tehát: magyar, francia, lengyel, angol, német, kínai és a hetedik: a KÉPNYELV.

Ember tervez, Isten végez...